

Załącznik do uchwały Nr.....
Rady Miasta Sandomierza
z dnia2013 r.

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii w Sandomierzu na 2013 rok**

I. Podstawa prawna i merytoryczna Programu

Podstawę prawną realizacji zadań i przedsięwzięć organów samorządu gminnego w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii stanowią następujące akty prawne:

- Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 roku, Nr 70 poz. 473 z późniejszymi zmianami)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2005 roku, Nr 179 poz. 1485 z późniejszymi zmianami),

Ustawy te regulują zagadnienia dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, wskazują zadania do realizacji oraz źródło ich finansowania.

Zadania gminy:

- wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (art. 4¹) obejmują:

1. zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
5. podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
6. wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

- wynikające z ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (art.10) obejmują:

1. zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem,
2. udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej,
3. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo - rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych,
4. wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów narkomanii,
5. pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Realizacja powyższych zadań zgodnie z art. 4¹ ust 2 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz zgodnie z art. 10 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii prowadzona jest w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalany corocznie przez Radę Gminy, zwany dalej Programem. Umieszczenie zadań wynikających z dwóch odrębnych ustaw w jednym Programie wynika przede wszystkim z faktu, że do większości problemów wynikających z używania alkoholu lub narkotyków można zaproponować zbieżne działania profilaktyczne.

Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest skorelowany z Krajowym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowym Programem Przeciwdziałania Narkomanii. Wpisuje się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Sandomierz.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych na terenie Sandomierza w latach poprzednich. Jest skierowany do mieszkańców Sandomierza. W zależności od zmieniających się potrzeb lokalnych, Program mając charakter dokumentu otwartego, podlega stosownym modyfikacjom.

II. Diagnoza miasta Sandomierza w zakresie występowania problemów społecznych, w szczególności problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy.

Diagnoza powstała w oparciu o opracowany w 2012 roku dla miasta Sandomierza dokument pn.: „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych”, a także materiały własne Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Sandomierzu oraz informacje i dane liczbowe otrzymane od podmiotów współpracujących przy realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, w tym:

1. Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
2. Wydziału Nadzoru Komunalnego Urzędu Miejskiego w Sandomierzu,
3. Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu,
4. Stowarzyszenia Na Rzecz Zdrowia Psychicznego,
5. Powiatowej Komendy Policji w Sandomierzu,
6. Poradni Terapii Uzależnień przy Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu,
7. Zespołu Interdyscyplinarnego.

Charakterystyka demograficzna mieszkańców

Sandomierz jest miastem, w którym liczba osób zameldowanych na pobyt stały z roku na rok znacznie maleje. Poniżej przedstawiona tabela przedstawia strukturę wiekową ludności w latach 2009–2012, uwzględniając podział na: wiek i płeć, przy założeniu, że 0–17 lat to wiek przedprodukcyjny, 18–65 lat to wiek produkcyjny i powyżej 65 lat – wiek poprodukcyjny.

Tabela 1

Liczba stałych mieszkańców Sandomierza w latach 2009–2012

Wiek Rok	0–17 lat			18–65 lat			pow. 65 lat			Ogółem
	M	K	Razem	M	K	Razem	M	K	Razem	
2009	2210	2186	4396	8210	9181	17391	1304	2104	3408	25195
2010	2149	2104	4253	8131	9110	17241	1324	2147	3471	24965
2011	2093	2049	4142	8072	8995	17067	1369	2210	3579	24788
2012	2013	1940	3953	7983	8921	16904	1441	2238	3679	24536

Źródło: Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Sandomierzu

Z powyższej tabeli wynika, że w przeciągu lat 2009–2012 liczba młodych mieszkańców Sandomierza w wieku przedprodukcyjnym zdecydowanie zmalała – o 443 osób. Natomiast w przedziale wiekowym 18–65 lat można również zaobserwować stałą tendencję spadkową – w analogicznym okresie w wieku produkcyjnym ubyło 487 mieszkańców miasta. Z kolei w latach 2009 – 2012 znacznie zwiększyła się liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Warto też zaznaczyć, że w grupie osób w wieku pow. 65 lat zdecydowanie dominują kobiety. W 2012 roku w tym właśnie przedziale wiekowym mężczyźni stanowili ok. 39%, a kobiety – 61 %. Zatem potwierdza się ogólna tendencja panująca w naszym kraju, a także w całej Unii Europejskiej związana ze „starzeniem się” społeczeństwa.

Przy rozpatrywaniu zjawiska alkoholizmu na terenie miasta zasadniczą kwestią jest dostępność punktów sprzedaży napojów alkoholowych na jego terenie. Liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych i zasady ich usytuowania na terenie miasta określają:

– Uchwała Rady Miasta Sandomierza Nr III/30/2003 z dnia 26 lutego 2003 roku w sprawie zasad usytuowania na terenie gminy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych,

- Uchwała Rady Miasta Sandomierza Nr L/327/97 z dnia 24 kwietnia 1997 roku w sprawie zasad ustalenia liczby punktów sprzedaży napojów zawierających powyżej 4,5% alkoholu (z wyjątkiem piwa) przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży.

Liczbę punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie miasta przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych w Sandomierzu w latach 2009-2012

LICZBA PUNKTÓW SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH									
		z napojami przeznaczonymi do spożycia							
		1) poza miejscem sprzedaży				2) w miejscu sprzedaży			
		według zawartości alkoholu				według zawartości alkoholu			
1.	ogółem (wszystkich punktów)	2. razem	3. do 4,5% (oraz piwa)	4. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	5. pow. 18%	6. Razem	7. do 4,5% (oraz piwa)	8. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	9. pow. 18%
2009r.	137	86	84	75	65	51	51	29	30
2010 r.	131	76	75	68	61	55	55	28	29
2011 r.	125	73	70	64	59	52	52	27	28
2012 r.	122	67	65	59	56	55	54	27	29

Źródło: Wydział Nadzoru Komunalnego Urzędu Miejskiego w Sandomierzu

Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na sprzedaż alkoholu z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży na przestrzeni lat 2009-2012 ulegała stopniowemu, ale jednak niewielkiemu spadkowi. Natomiast liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży, w analizowanym okresie, utrzymywała się mniej więcej na zbliżonym poziomie.

Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych na terenie miasta w latach 2009-2012 kształtowała się następująco:

Liczba zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wydanych w latach 2009 - 2012

LICZBA WYDANYCH ZEZWOLEŃ NA SPRZEDAŻ NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH									
		z napojami przeznaczonymi do spożycia							
		1) poza miejscem sprzedaży według zawartości alkoholu				2) w miejscu sprzedaży według zawartości alkoholu			
1. ogółem (według punktów)		2. Razem	3. do 4,5% (oraz piwa)	4. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	5. pow. 18%	6. Razem	7. do 4,5% (oraz piwa)	8. od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	9. pow. 18%
2009 r.	166	119	44	39	36	47	23	12	12
2010 r.	145	111	41	38	32	34	18	8	8
2011 r.	153	101	37	31	33	52	26	13	13
2012 r.	111	87	31	30	26	24	15	3	6

Źródło: Wydział Nadzoru Komunalnego Urzędu Miejskiego w Sandomierzu

Liczba zezwoleń ogółem wydanych na przestrzeni ostatnich czterech badanych lat na sprzedaż alkoholu z przeznaczeniem do spożycia poza miejscem sprzedaży systematycznie spadała, natomiast liczba zezwoleń wydanych ogółem wydanych w tym okresie na sprzedaż alkoholu z przeznaczeniem do spożycia w miejscu sprzedaży miała tendencję zmienną - na przemian malejącą, rosnącą i ponownie malejącą.

Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych

Z badań przeprowadzonych w 2012 roku wśród dorosłych na wybranej grupie badawczej na terenie Sandomierza wynika, że prawie połowa (43,7%) mieszkańców Sandomierza pije alkohol okazjonalnie (od czasu do czasu), a 10,7 % badanych nie pije alkoholu wcale. Ponadto 15,5 % badanych pije alkohol średnio raz w miesiącu, a 23,3 % badanych - kilka razy w miesiącu. Natomiast 5,8 % badanych spożywa alkohol więcej niż raz w tygodniu, zaś 1 % badanych przyznaje się do picia alkoholu codziennie. W grupie dorosłych w badaniu wzięły udział 103 osoby.

Według wyników przeprowadzonych badań mieszkańcy Sandomierza piją alkohol umiarkowanie często. Preferencje uwarunkowane są ze względu na płeć. Mocniejsze alkohole spożywają mężczyźni, a słabsze kobiety. Wydaje się, że problem nadmiernego spożywania alkoholu jest umiarkowany. Zjawisko nadmiernego spożywania alkoholu może być powiązane z agresywnym zachowaniem i pojawiać się w życiu publicznym w postaci bójek, awantur, pobić, czy wulgaryzmów. Jako główne powody sięgania po alkohol respondenci wymieniali przeważnie chęć odreagowania problemów i smutków oraz chęć zabawy i poprawy nastroju.

Problem narkotyków na terenie Sandomierza jest dość poważny. Liczba mieszkańców, którzy próbowali środków odurzających jest blisko trzykrotnie większa od wyników analiz ogólnokrajowych. Zdecydowana większość badanych nie zażywała jednak narkotyków. Z przeprowadzonych badań wynika, że większość mieszkańców Sandomierza wie, gdzie można zaopatrzyć się w narkotyki.

Problemy społeczne w środowisku dzieci i młodzieży

Kolejnym tematem przeprowadzonych badań były zagadnienia związane z problemami społecznymi w środowisku dzieci i młodzieży. W tym przypadku w badaniach wzięto udział 993 uczniów (502 dziewczęta i 491 chłopców). W szkołach podstawowych w klasach szóstych przebadano 149 uczniów, w szkołach gimnazjalnych 423 uczniów, a w szkołach ponadgimnazjalnych 421 uczniów. Badanie przeprowadzono w 2012 roku, podczas zajęć lekcyjnych w formie aplikacji internetowej.

Podstawowym celem przeprowadzonej ankiety była analiza następujących problemów społecznych:

- używania przez młodych ludzi substancji psychoaktywnych, w tym picia alkoholu, palenia papierosów oraz używania narkotyków i dopalaczy,
- problemów przemocy i agresji w środowisku szkolnym oraz domowym,
- hazardu i innych ryzykownych zachowań,
- używania komputera i zagrożenia cyberprzemocą.

Badanie miało na celu, między innymi analizę stopnia używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. Analiza dotyczyła rozpowszechnienia palenia papierosów, picia alkoholu oraz zażywania narkotyków, a także okoliczności towarzyszących tym zachowaniom i postaw wobec substancji psychoaktywnych. Ankieta została skonstruowana w taki sposób, by możliwe było porównanie wyników tego badania z wynikami badania ogólnopolskiego, zrealizowanego w ramach międzynarodowego projektu „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD).

Poniższa tabela ilustruje nasilenie zażywania alkoholu, palenia papierosów, używania narkotyków i dopalaczy w poszczególnych grupach wiekowych w Sandomierzu:

Tabela 4

Nasilenie określonych problemów społecznych w poszczególnych grupach wiekowych.

Problem społeczny	Szkoły Podstawowe		Gimnazjum		Szkoły Ponadgimnazjalne	
	N	%	N	%	N	%
Picie alkoholu	38	25,5	260	61,5	346	82,2
Palenie papierosów	23	15,4	181	42,8	242	57,5
Używanie narkotyków	6	4	68	16,1	92	21,9
Używanie dopalaczy	5	3,4	32	7,6	50	11,9

N – ilość osób, które przyznają się do używania środków psychoaktywnych oraz papierosów

Źródło: „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Sandomierz 2012”

Z otrzymanych rezultatów wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Do wypicia alkoholu przynajmniej raz w życiu przyznaje się 25,5% uczniów szkół podstawowych, 61,5% gimnazjalistów oraz 82,2% uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Wyniki są zgodne z aktualnymi sondażami publikowanymi przez CBOS, wskazującymi alkohol jako środek psychoaktywny najbardziej rozpowszechniony wśród młodych ludzi w porównaniu z papierosami i narkotykami.

Wyniki badań przeprowadzonych wśród uczniów sandomierskich szkół wskazują ponadto na wyższy od ogólnopolskiego wyniku odsetek młodych osób sięgających po substancje odurzające. Najwyższy odsetek młodych osób, które używają narkotyków wystąpił w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych i wyniósł on 21,9%. Używanie dopalaczy przez młodych mieszkańców Sandomierza jest na nieco niższym poziomie niż wynik ogólnopolskich badań ESPAD z 2011 roku. W badaniu 7,6% gimnazjalistów oraz 11,9% uczniów szkół ponadgimnazjalnych kiedykolwiek używało dopalaczy, zaś w badaniu ESPAD odsetek uczniów, którzy kiedykolwiek używali dopalaczy wyniósł 10,5% w grupie gimnazjalistów oraz 15,8% w grupie uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu uczniowie szkół podstawowych podawali presję rówieśniczą, chęć zaimponowania innym oraz obawę przed odrzuceniem. Uczniowie ze starszych grup

wiekowych wskazywali najczęściej na okazje towarzyskie, takie jak urodziny, wizyty w pubie bądź dyskotecę, jako powód sięgania po alkohol. Jest to zgodne z polską obyczajowością, według której spotkania rodzinne i towarzyskie powinny odbywać się przy napojach alkoholowych. Dla gimnazjalistów często przyczyną sięgania po alkohol była chęć zaimponowania, ciekawość oraz presja rówieśników, co wskazuje na społeczny aspekt sięgania po alkohol. Uczniowie szkół ponadgimnazjalnych, oprócz okazji towarzyskich oraz społecznego aspektu sięgania po napoje alkoholowe, wskazywali również dość często chęć zapicia problemów i smutków. Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wynosił dla poszczególnych grup wiekowych: 10,67 lat – uczniowie szkół podstawowych, 11,81 lat – gimnazjaliści, 13,36 lat – uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

Na podstawie otrzymanych wyników można zaobserwować niepokojące zjawisko, według którego wiek kontaktu z alkoholem obniża się w poszczególnych grupach. Powinna być to alarmująca informacja dla rodziców i opiekunów. Z drugiej strony może ona wskazywać na rosnące przyzwolenie rodziców na kontakt własnych dzieci z alkoholem.

Źródło: „Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych – Sandomierz 2012”

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej Komisją, oprócz inicjowania działań objętych Programem, przeprowadza również rozmowy motywująco – interwencyjne z osobami skierowanymi do Komisji w związku z nadużywaniem alkoholu oraz rozmowy z rodzinami tych osób. W 2012 roku wnioski do Komisji kierowali najczęściej: Ośrodek Pomocy Społecznej oraz rodziny uzależnionych, rzadziej Komenda Powiatowa Policji. Liczbę osób skierowanych do Komisji w latach 2009–2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5

Liczba osób, wobec których skierowano wnioski do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w związku z podejrzeniem o uzależnienie od alkoholu na przestrzeni lat 2009 – 2012

Rok	Liczba osób skierowanych do GKRPA
2009	70
2010	78
2011	55
2012	31

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że największa liczba osób została skierowana do Komisji w roku 2010. Od tego okresu można zaobserwować znaczny spadek składanych wniosków.

Wobec osób, które nie zgłaszają się wezwanie Komisji, a zachodzi uzasadnione podejrzenie, że są uzależnione od alkoholu, kierowane są wnioski do Sądu Rejonowego w Sandomierzu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu. Liczbę wniosków, skierowanych do sądu na przestrzeni lat 2009–2012 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6

Liczba osób, wobec których GKRPA skierowała do sądu wnioski o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w latach 2009 – 2012

Rok	Liczba wniosków skierowanych do sądu
2009	17
2010	0
2011	10
2012	9

Źródło: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu.

Liczba osób, wobec których Komisja skierowała do Sądu Rejonowego w Sandomierzu wnioski o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w przeciągu lat 2009-2012 zmieniała się i nie była proporcjonalna do liczby osób skierowanych do Komisji w związku z nadużywaniem alkoholu. Osoby, wobec których kierowano wnioski do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu to osoby, które nie chciały dobrowolnie poddać się leczeniu, bądź takie, które pomimo wielokrotnych wezwań nie zgłaszały się na wezwania Komisji, choć ze zgromadzonej dokumentacji wynikało, że są uzależnione od alkoholu.

Ośrodek Pomocy Społecznej, zwany dalej Ośrodkiem, świadczy pomoc osobom z terenu miasta, które są w trudnej sytuacji życiowej, między innymi ze względu na uzależnienie od alkoholu, narkotyków czy też występowanie przemocy w rodzinie.

Poniższa tabela przedstawia liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodka w latach 2009-2012, w tym liczbę rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, przez co najmniej jednego z członków rodziny.

Tabela 7

Liczba rodzin korzystających z pomocy materialnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu w latach 2009 - 2012

Ogółem	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
	672	684	660	625
W tym liczba rodzin objętych pomocą z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu, narkotyków lub stosowania przemocy przez co najmniej jednego z członków rodziny	37	Uzależnienia – 36 Przemoc – 7	Uzależnienia – 49 Przemoc – 4	Uzależnienia – 58 Przemoc – 7

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Z powyższych danych wynika, że liczba rodzin, którym Ośrodek udzielił pomocy z powodu uzależnienia co najmniej jednego z członków rodziny lub występowania przemocy w rodzinie wyniosła najwięcej w 2012 roku. Jednakże rodziny w których obecny jest problem alkoholowy oraz występuje przemoc stanowiły niewielki odsetek – niespełna 10% - wśród wszystkich rodzin korzystających z pomocy materialnej Ośrodka.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu od wtorku do piątku w godz. 18.00 - 20.00 działa **Punkt Interwencji Kryzysowej**, zwany dalej Punktem, w którym bezpłatnych porad osobom w kryzysowych sytuacjach udzielają: psycholog, pedagog - specjalista ds. dzieci i młodzieży oraz terapeuta uzależnień. Punkt znajduje się przy ulicy Słowackiego 15 w pomieszczeniach Świetlicy Socjoterapeutycznej „Przystań”, działającej w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu.

Punkt udziela pomocy wszystkim osobom potrzebującym wsparcia w sytuacjach kryzysowych. Kryzys może rodzić bieda, przemoc, bezradność, brak pracy, niepowodzenia w szkole, brak trwałych znaczących relacji z bliskimi ludźmi, niskie poczucie własnej wartości, złe doświadczenia małżeńskie, częste konflikty z prawem, niezdolność do korzystania z naturalnych źródeł wsparcia jakimi są: rodzina, przyjaciele i grupy społeczne a także nadużywanie leków, alkoholu, narkotyków. Osoby te zgłaszają się osobiście, mogą też być kierowane przez kuratorów sądowych, funkcjonariuszy policji, prokuratorów, pracowników socjalnych, pedagogów i inne instytucje działające na terenie miasta Sandomierza realizujące zadania zabezpieczenia społecznego.

Poniżej została przedstawiona liczba porad udzielonych w Punkcie w latach 2009-2012, w podziale na poszczególne kategorie osób.

Tabela 8

Liczba porad udzielonych w Punkcie Interwencji Kryzysowej, działającym przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sandomierzu w latach 2009 – 2012

Ogółem	2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
	149	221	218	210
Osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym	39	42	55	42
Ofiarom przemocy	19	32	15	12
Osobom z problemami rodzinnymi	41	51	32	51
Inne	50	96	116	105

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Z powyższej tabeli wynika jednoznacznie, że liczba porad udzielonych osobom uzależnionym od alkoholu i współuzależnionym na przestrzeni lat 2009-2012 utrzymywała się na zbliżonym poziomie z niewielkimi wahaniami w zależności od danego roku. Jednakże stanowiła ona niewielki odsetek porad udzielonych ogółem.

W strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu funkcjonują dwie **Świetlice Socjoterapeutyczne: „Bajka” i „Przystań”**, do których uczęszczają dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, głównie z problemem alkoholowym. Liczbę dzieci uczęszczających do świetlic na przestrzeni lat 2009-2012 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 9

Ogólna liczba dzieci uczęszczających do Świetlic Socjoterapeutycznych działających w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu w latach 2009 - 2012

Rok	Liczba dzieci
2009	91
2010	93
2011	82
2012	92

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sandomierzu funkcjonuje **Zespół Interdyscyplinarny**, którego zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinom, w których występuje przemoc. W jego skład wchodzi odpowiednio przeszkolone osoby, które reprezentują różne instytucje, środowiska oraz profesje, dzięki czemu rodzina doświadczająca przemocy może tutaj uzyskać kompleksową pomoc. Poniżej została przedstawiona liczba rodzin, jakie w poszczególnych latach zostały objęte pomocą w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego.

Tabela 10

Liczba rodzin objętych kompleksową pomocą w ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2009 - 2012

Rok	Liczba osób objętych pomocą
2009	7
2010	5
2011	12
2012	54

Źródło: Ośrodek Pomocy Społecznej w Sandomierzu

Stowarzyszenie Na Rzecz Zdrowia Psychicznego, zwane dalej Stowarzyszeniem od wielu lat realizuje na terenie Sandomierza zadania gminy w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów

alkoholowych. Między innymi prowadzi Punkt Edukacyjno - Konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków, osób doznających przemocy i ich rodzin oraz osób w kryzysie, zwany dalej Punktem. Niemal przez cały rok od poniedziałku do piątku w godz. 16.00-19.00 bezpłatnych porad w Punkcie udzielają: psycholog, pedagog, psychoprofilaktyk ds. dzieci i młodzieży, prawnik, terapeuta uzależnień, specjalista ds. przemocy w rodzinie. Zdecydowanie największym zainteresowaniem cieszą się porady prawne oraz konsultacje w sprawach przemocy, której przyczyną najczęściej jest choroba alkoholowa jednego z członków rodziny.

W poniższej tabeli przedstawiam dane dotyczące porad udzielonych w Punkcie latach 2009-2012.

Tabela 11

Liczba porad udzielonych osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom w Punkcie Edukacyjno - Konsultacyjnym w latach 2009 - 2012

Ogółem	2009	2010	2011	2012
	479	537	617	629
osobom uzależnionym	86	79	64	59
osobom współuzależnionym	120	98	110	84
osobom uzależnionym od narkotyków	9	6	11	9
inne uzależnienia (leki, hazard)	8	7	27	22
Dot. problemu przemocy (ofiary przemocy i sprawcy)	65	71	76	139
Porady prawne	b.d.*	90	194	205
Inne (problemy małżeńskie, wychowawcze, kryzysy życiowe)	191	186	135	111

Źródło: Stowarzyszenie Na Rzecz Zdrowia Psychicznego

**brak danych*

Komenda Powiatowa Policji, zwana dalej Komendą, blisko współpracuje z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Sandomierzu i włącza się w działania profilaktyczne dot. przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii i przemocy w rodzinie. Poniżej przedstawiam dane liczbowe dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego przez mieszkańców Sandomierza w latach 2009-2012 związane z nadużywaniem alkoholu, narkotyków i stosowaniem przemocy.

Tabela 12

Dane liczbowe dotyczące naruszenia prawa i porządku publicznego związane z nadużywaniem alkoholu w latach 2009 – 2012

Lp.	Problematyka		2009 r.	2010 r.	2011 r.	2012 r.
1.	Ilość wypadków i kolizji drogowych spowodowanych przez kierowców prowadzących po spożyciu alkoholu		66	32	16	25
2.	Ilość osób nietrzeźwych zatrzymanych w pomieszczeniach policyjnych do wytrzeźwienia		173	213	81	137
3.	Ilość osób nieletnich zakłócających ład i porządek po spożyciu alkoholu <ul style="list-style-type: none">• nieletni pomiędzy 13 a 17 rokiem życia,		38	16	18	32
	<ul style="list-style-type: none">• osoby w wieku 17 – 21 lat		45	28	105	b.d.*
4.	Ilość nieletnich odbieranych z KPP przez rodziców bądź opiekunów		11	65	42	48
5.	Ilość wezwań i interwencji spowodowanych przemocą domową wywołaną nadużywaniem alkoholu		242	652	58	102
6.	Ilość założonych Niebieskich Kart		182	215	76	106
7.	Ilość osób zatrzymanych w związku z posiadaniem narkotyków lub handlem nimi.	Nieletnich pomiędzy 13 i 17 rokiem życia	17	11	13	8
		Osoby w wieku 17- 21 lat	10	28	10	b.d.*
		Pozostałe osoby	14	16	41	33

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu

*brak danych

W powyżej przedstawionych statystyk policyjnych należy zwrócić uwagę na pozycję uwzględniającą ilość wezwań i interwencji spowodowanych przemocą domową, wywołaną nadużywaniem alkoholu, która niezmiennie na przestrzeni ostatnich lat utrzymuje się na wysokim poziomie. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku ilości założonych „Niebieskich Kart” – dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinie. Porównując 2012 rok do roku poprzedniego, czyli 2011, można zaobserwować wzrost liczby wszystkich analizowanych zdarzeń związanych z udziałem alkoholu.

W przypadku zatrzymań osób związanych z posiadaniem lub handlem narkotykami można zaobserwować niewielki spadek zdarzeń.

Poradnia Terapii Uzależnień, zwana dalej Poradnią, świadczy usługi medyczne i terapeutyczne osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom oraz udziela poradnictwa osobom nadużywającym alkoholu, osobom uzależnionych od innych środków i ich rodzinom. Świadczenia te wynikają z kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Do Poradni trafiają także osoby skierowane na terapię przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Tabela 13

Liczba osób, które podjęły leczenie w Poradni Terapii Uzależnień w Sandomierzu w latach 2009-2012 (dot. mieszkańców całego powiatu)

Rok	Rodzaj świadczonej usługi	Leczeni					
		Ogółem			W tym zobowiązani do leczenia odwykowego		
		Mężczyźni	Kobiety	Razem	Mężczyźni	Kobiety	Razem
2009	Uzależnieni	200	11	211	91	9	100
	Współuzależnieni	8	25	33			
2010	Uzależnieni	184	40	224	117	4	121
	Współuzależnieni	9	39	48			
2011	Uzależnieni	221	31	252	111	18	129
	Współuzależnieni	8	49	57			
2012	Uzależnieni	178	30	208	97	15	112
	Współuzależnieni	8	25	33			

Źródło: *Poradnia Terapii Uzależnień w Sandomierzu*

Z powyższej tabeli wynika, że liczba osób zgłaszających się na terapię na przestrzeni lat 2009-2012 wzrastała nieprzerwanie do 2011 roku. W roku 2012 można zaobserwować spadek tej tendencji. Wśród osób zgłaszających się na terapię zdecydowaną większość stanowią mężczyźni. Ponad połowa osób podejmujących terapię to osoby sądowo zobowiązane do leczenia odwykowego.

III. Lista zasobów umożliwiających prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na terenie Sandomierza.

Tabela 14

Zasoby instytucjonalne i organizacyjne

L.p.	Nazwa instytucji	Zakres działania w ramach „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”
1	2	3
1.	Urząd Miejski w Sandomierzu Wydział Spraw Obywatelskich	Realizacja „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii”
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Inicjowanie i realizacja zadań wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
3.	Zespół Interdyscyplinarny	Podejmowanie interwencji w przypadku wystąpienia przemocy, inicjowanie i realizowanie działań profilaktycznych.

4.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Udział w realizacji zadań, realizacja zadań wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, prowadzenie poradnictwa i interwencji w ramach Punktu Interwencji Kryzysowej.
5.	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Udział w realizacji zadań
6.	Sandomierskie Centrum Kultury	Udział w realizacji zadań
7.	Poradnia Terapii Uzależnień podlegająca Szpitalowi Specjalistycznemu Ducha Świętego w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
8.	Świetlice Socjoterapeutyczne w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu: - „Bajka” przy ul. Portowej 24 - „Przystać” przy ul. Słowackiego 15	Udział w realizacji zadań, prowadzenie zajęć kompensacyjnych, terapeutycznych, sportowych, dydaktycznych, wyrównawczych, plastycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym
9.	Grupy samopomocowe AA i Al-Anon.	Udział w realizacji zadań
10.	Komenda Powiatowa Policji w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
11.	Straż Miejska w Sandomierzu	Udział w realizacji zadań
12.	Sąd Rejonowy w Sandomierzu – III Wydział Rodzinny i Nieletnich.	Udział w realizacji zadań
13.	Prokuratura Rejonowa w Sandomierzu.	Udział w realizacji zadań
14.	Szkoły, placówki oświatowe	Uczestnictwo w konkursach i realizacja projektów.
15.	Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna	Udział w realizacji zadań
16.	Powiatowa Stacja Sanitarно- Epidemiologiczna	Udział w realizacji zadań
17.	Organizacje pozarządowe, podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki organizacyjnie podległe organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowane	Uczestnictwo w otwartych konkursach ofert oraz udział w realizacji zadań
18.	Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej i Samodzielne Publiczne Zakłady Opieki Zdrowotnej.	Udział w realizacji zadań
19.	Ośrodki naukowe, niezależni eksperci	Badania socjologiczne oraz szeroko rozumiana współpraca.
20.	Media lokalne	Medialne wsparcie w realizacji przedsięwzięć, udział w kampaniach

IV. Cel Programu

Celem głównym Programu jest ograniczanie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Sandomierza oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych.

V. Zadania do realizacji

1) Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu, narkotyków oraz ofiar przemocy.

- A)** Współpraca z Poradnią Terapii Uzależnień w Sandomierzu i placówkami służby zdrowia w zakresie leczenia i terapii osób uzależnionych od alkoholu, zakup materiałów informacyjno-edukacyjnych na potrzeby Poradni, dofinansowanie superwizji dla pracowników Poradni.
- B)** Współpraca z biegłymi sądowymi w zakresie wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazanie rodzaju zakładu leczniczego.
- C)** Dofinansowanie lub finansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych osobom zajmujących się profilaktyką i leczeniem uzależnień, a także przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, działającym na rzecz społeczności lokalnej, w tym członkom GKRPA, pracownikom leczenia odwykowego, oraz innym podmiotom realizującym zadania programowe.
- D)** Prowadzenie Punktu Edukacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i ich rodzin, osób doznających przemocy oraz osób w kryzysie, w którym nieodpłatnych porad udzielają: specjaliści w zakresie terapii uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie, pedagog-psychoprofilaktyk ds. dzieci i młodzieży, psycholog, prawnik.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba opinii wydanych przez biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu
- liczba dofinansowanych kursów, szkoleń / liczba osób
- liczba udzielonych porad

2) Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie.

- B)** Finansowanie prowadzenia dwóch świetlic socjoterapeutycznych dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym, działających przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Sandomierzu w cyklu ciągłym:
- świetlica nr 1 „Bajka” ul. Portowa 24
 - świetlica nr 2 „Przystań” ul. Słowackiego 15.
- C)** Realizacja programu socjoterapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, wytypowanych przez pedagogów szkolnych lub pracowników socjalnych, w ramach akcji wypoczynku letniego.
- D)** Dofinansowanie pracownikom świetlic socjoterapeutycznych szkoleń i kursów specjalistycznych w zakresie pracy z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowych oraz w zakresie prowadzenia zajęć socjoterapeutycznych.
- E)** Prowadzenie postępowań administracyjnych wobec zgłaszanych do GKRPA osób nadużywających alkoholu: zlecenie wywiadów środowiskowych, kontakt z OPS i Policją, rozmowy profilaktyczne i motywujące do podjęcia abstynencji, skierowanie na badanie sądowo-psychiatryczne w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, kierowanie do sądów wniosków o zobowiązanie do poddania się leczeniu odwykowemu.
- F)** Podejmowanie działań w celu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:
- organizowanie szkoleń i konferencji dla przedstawicieli służb i instytucji na temat zjawiska przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy w rodzinie i ich wpływu na funkcjonowanie osób doświadczających lub stosujących przemoc i możliwości udzielenia pomocy tym rodzinom.
 - podnoszenie kompetencji osób pracujących na obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
 - prowadzenie edukacji społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie, mechanizmów przemocy i możliwości uzyskania pomocy.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba dzieci uczęszczających do świetlic,
- liczba zorganizowanych obozów letnich z programem socjoterapeutycznym,
- liczba dofinansowanych kursów, szkoleń / liczba osób,
- liczba wniosków skierowanych do Komisji,
- liczba wniosków skierowanych do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu,
- liczba podjętych działań dot. edukacji społecznej na temat zjawiska przemocy.

3) Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałaniu narkomanii i przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych

- A)** Realizowanie dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców miasta programów profilaktycznych, konkursów z zakresu profilaktyki alkoholizmu i narkomanii, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, promocji zdrowia oraz bezpieczeństwa.
- B)** Organizacja imprez i wspieranie inicjatyw promujących trzeźwy styl życia i integrujących środowiska patologiczne ze społeczeństwem, w tym imprez kulturalnych i artystycznych.

C) Udział w ogólnopolskich oraz lokalnych kampaniach i akcjach profilaktycznych oraz informacyjno-edukacyjnych, skierowanych do różnych grup odbiorców np. „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, (konferencje, szkolenia, warsztaty).

D) Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych w zakresie pracy profilaktycznej z dziećmi, młodzieżą oraz rozwijanie umiejętności prowadzenia zajęć profilaktycznych organizowanych dla nauczycieli, pedagogów, psychologów.

E) Wykonanie bądź zakup materiałów profilaktycznych, informacyjno – edukacyjnych oraz promocyjnych, np.: prasa i książki specjalistyczne, broszury, plakaty i dystrybucja ich wśród określonych grup adresatów; zakup nagród w konkursach i zawodach.

F) Promowanie alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież, w szczególności zajęć sportowych, promujących zdrowy i trzeźwy styl życia, działających na rzecz dzieci i młodzieży.

G) Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych, mających na celu ograniczenie dostępności napojów i przestrzeganie zakazu sprzedaży napojów alkoholowych osobom poniżej 18 roku życia.

H) Podejmowanie wśród pracowników podstawowej opieki zdrowotnej działań edukacyjnych mających na celu umożliwienie wczesnego wykrywania choroby alkoholowej – wdrażanie programów wczesnego rozpoznawania i interwencji (WRKI) wobec osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie.

I) Prowadzenie działań edukacyjnych na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców.

J) Organizowanie badań i sondaży w zakresie lokalnej diagnozy, pozwalających ocenić aktualny stan problemów alkoholowych i narkomanii.

K) Prowadzenie stałego systemu informacji o działaniach podejmowanych na terenie gminy w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przemocy.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba przeprowadzonych programów profilaktycznych, konkursów, akcji edukacyjnych / liczba osób
- liczba zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym
- liczba ogólnopolskich kampanii, w których Gmina wzięła udział
- liczba kursów, szkoleń, konferencji / liczba osób
- liczba dofinansowanych akcji i przedsięwzięć, promujących alternatywne formy spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież
- liczba działań i inicjatyw podjętych na rzecz określonych grup (kierowcy, sprzedawcy napojów alkoholowych, kobiety w ciąży)

4) Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

A) Współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami działającymi w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i przeciwdziałania przemocy, promowanie ciekawych projektów i inicjatyw społecznych.

B) Udzielanie wsparcia finansowego i organizacyjnego podmiotom na podstawie złożonych projektów, zgodnie z zasadami określonymi w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

C) Wspieranie działalności samopomocowych grup wsparcia typu: AA i AL-Anon.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba ogłoszonych konkursów / przekazana kwota
- liczba grup samopomocowych, które otrzymały wsparcie
- liczba inicjatyw, działań podjętych wspólnie z organizacjami pozarządowymi

5) Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13(1) i 15 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 roku, Nr 70, poz. 473 z późn. zm.) oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.

A) Prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, w szczególności pod kątem sprzedaży alkoholu osobom nieletnim oraz prawidłowego oznakowania i informowania o szkodliwości napojów alkoholowych.

B) Współpraca w zakresie kontroli tych punktów ze Strażą Miejską i Komendą Powiatową Policji w Sandomierzu oraz organami skarbowymi.

- C) Podejmowanie działań pokontrolnych, a w razie konieczności interwencyjnych w stosunku do podmiotów prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych.
- D) Kontrolowanie przepisów dotyczących zakazu reklamy i promocji napojów alkoholowych zgodnie z ustawą.

Wskaźniki monitorujące:

- liczba przeprowadzonych kontroli
- liczb wniosków o cofnięcie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych

6) Wspieranie zatrudnienia socjalnego osób uzależnionych i narażonych na uzależnienia od substancji psychoaktywnych, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie zadań z zakresu integracji społecznej.

A) Monitorowanie liczby osób bezdomnych na terenie miasta

Wskaźniki monitorujące:

- liczba osób bezdomnych przebywających na terenie Sandomierza

7) Prowadzenie i utrzymanie Miejskiego Ośrodka Rozwoju Osobistego - siedziby Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (Rynek 28 A)

A) Opłaty za media, telefon, Internet, remonty, prace adaptacyjne, zakup niezbędnego wyposażenia.

VI. Sposoby realizacji i monitoring Programu

1. Podmiot koordynujący i realizatorzy Programu

Realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2013 rok jest koordynowana przez Wydział Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego w Sandomierzu.

W realizacji zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie miasto korzysta z wiedzy i doświadczenia osób zawodowo zajmujących się pomocą i przeciwdziałaniem zjawisku alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie, a w szczególności:

- członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- funkcjonariuszy Komendy Powiatowej Policji i Straży Miejskiej,
- pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Sandomierzu,
- specjalistów pracujących w Poradni Terapii Uzależnień przy Szpitalu Specjalistycznym Ducha Świętego w Sandomierzu,
- wychowawców w świetlicach środowiskowych prowadzących programy opiekuńczo-wychowawcze i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży,
- pedagogów szkolnych realizujących programy profilaktyczno-edukacyjne na terenie placówek oświatowych,
- psychologów, kuratorów, sędziów,
- profesjonalistów zrzeszonych w organizacjach pozarządowych, działających w obszarze profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- inne podmioty, którym zlecane są poszczególne zadania programu, media.

2. Źródło finansowania

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są dochody uzyskane z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi „Dochody z opłat za zezwolenia wydane na podstawie art. 18 lub art. 18¹ oraz dochody z opłat określonych w art. 11¹ wykorzystywane będą na realizację gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Gminnych Programów, o których mowa w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, i nie mogą być przeznaczane na inne cele.”

Zasady finansowania zadań określa załączony preliminarz wydatków środków przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii.

3. Monitoring i ewaluacja

Wskaźniki monitorujące zostały opisane w dziale **V. Zadania do realizacji**. Sprawozdanie z realizacji Programu będzie przedstawiane corocznie Radzie Miasta Sandomierza.

VII. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych powoływana jest Zarządzeniem Burmistrza Miasta na podstawie art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2007 roku, Nr 70, poz. 473 z późn. zm.)

Organizację i tryb pracy Komisji określa Regulamin Organizacyjny Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sandomierzu przyjęty Uchwałą Nr XLVII/413/2010 Rady Miasta Sandomierza z dnia 31.03.2010 roku.

Do zadań Komisji należy:

1. Inicjowanie działań w zakresie profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi, narkomanii oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Współpraca w realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii z podmiotami działającymi w tym obszarze.
3. Zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego:
 - przyjęcie zgłoszenia o przypadku wystąpienia nadużywania alkoholu,
 - wezwanie na rozmowę osoby, co do której wpłynęło zgłoszenie dotyczące nadużywania alkoholu i pouczenie jej o konieczności zaprzestania działań wymienionych w art. 24 ustawy i/lub poddania się leczeniu odwykowemu,

O ile osoba wezwana nie zgodzi się dobrowolnie poddać leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone w sprawie uzasadniają kontynuowanie postępowania:

 - skierowanie takiej osoby na badanie przez biegłych w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego,
 - przygotowanie dokumentacji związanej z postępowaniem sądowym wraz z opinią wydaną przez biegłego,
 - złożenie wniosku o wszczęcie postępowania do sądu rejonowego właściwego według miejsca zamieszkania lub pobytu danej osoby
4. Kontrola rynku napojów alkoholowych na terenie gminy:
 - opiniowanie wniosków związanych z wydawaniem zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z przedmiotowymi uchwałami Rady Miasta Sandomierza,
 - prowadzenie kontroli przestrzegania warunków sprzedaży, podawania i spożycia napojów alkoholowych,
 - podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych.
5. Podejmowanie stosownych działań służących ustaleniu czy osoba nadużywająca alkoholu jest sprawcą przemocy domowej. W przypadku podejrzenia przemocy w rodzinie, zawiadomienie o tym fakcie odpowiednich służb, instytucji i organizacji oraz zainicjowanie pomocy ofiarom przemocy.

VIII. Zasady wynagradzania członków Komisji

1. Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują wynagrodzenie wynoszące:
 - a) za udział w jednym posiedzeniu Komisji lub zespołu problemowego 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z 14 września 2012 roku w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 roku (Dz.U. z 17 września 2012 roku, poz. 1026)
 - b) za udział w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych 2% minimalnego wynagrodzenia za pracę określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów z 14 września 2012 roku w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę w 2013 roku (Dz.U. z 17 września 2012 roku, poz. 1026) za każdy skontrolowany punkt.

Wynagrodzenie przysługuje członkom obecnym na posiedzeniu Komisji lub zespołu problemowego oraz biorącym udział w kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych na podstawie list obecności. Wynagrodzenie wypłaca się po potrąceniu stosownego podatku.

IX. Zaplanowane wydatki na 2013 rok

Tabela 14

Planowana kwota wydatków związanych z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Sandomierzu na 2013 rok	520.000,00 zł
<i>Działalność Świetlic Socjoterapeutycznych - „Bajka” i „Przystań”</i>	320.000,00 zł
<i>Pozostałe zadania realizowane w ramach Programu:</i>	200.000,00 zł
<i>Prowadzenie i utrzymanie Miejskiego Ośrodka Rozwoju Osobistego – siedziby Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) oraz Punktu Edukacyjno-Konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu, narkotyków i ich rodzin, osób doznających przemocy oraz osób w kryzysie - opłaty za media, telefon, Internet, remonty, prace adaptacyjne, zakup niezbędnego wyposażenia.</i>	
<i>Prowadzenie działalności profilaktycznej, informacyjno-edukacyjnej i terapeutycznej w zakresie przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania, przemoc dla dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców miasta.</i>	
<i>Działalność GKRPA – udział w posiedzeniach Komisji i kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych; koszty postępowania sądowego związane ze skierowaniem do Sądu Rejonowego w Sandomierzu wniosku o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego; koszty związane z przeprowadzeniem przez biegłych psychologa i psychiatrę badań w przedmiocie uzależnienia od alkoholu.</i>	
<i>Organizacja imprez kulturalnych promujących zdrowy i trzeźwy styl życia, w tym „Festiwalu Łagodności - bezalkoholowej uczty z piosenką”</i>	
<i>Dofinansowanie działalności klubów, organizacji i stowarzyszeń których celem jest promocja zdrowego i trzeźwego stylu życia, w szczególności pozalekcyjnych zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży oraz obozów, kolonii i wycieczek o charakterze profilaktycznym; wspieranie innych alternatywnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci i młodzież.</i>	
<i>Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania i przemoc dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, pracowników Świetlic Socjoterapeutycznych, pracowników lecznictwa odwykowego, sprzedawców napojów alkoholowych, pracowników podstawowej opieki zdrowotnej, nauczycieli, pedagogów.</i>	
<i>Realizacja programów i spektakli profilaktycznych, dla dzieci i młodzieży sandomierskich szkół podstawowych i gimnazjalnych z zakresu przeciwdziałania patologiom społecznym takim jak alkoholizm, narkomania i przemoc; zakup materiałów edukacyjnych i profilaktycznych, nagród w konkursach; udział w ogólnopolskich kampaniach informacyjnych i profilaktycznych.</i>	